

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 12.10.2005
KOM(2005) 491 galutinis

-

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

**LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖS IŠORĖS MATMENS
STRATEGIJA**

TURINYS

KOMISIJOS KOMUNIKATAS DĖL LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖS I ŠORĖS MATMENS STRATEGIJOS	1
I. Įvadas	3
II. UŽDAVINIAI	3
III. TIKSLAI	4
IV. PROBLEMOS	6
V. PRINCIPAI	6
VI. POLITIKOS PRIEMONĖS	7
VII. TOLESNIŲ VEIKSMŲ GEOGRAFINIAI PAVYZDŽIAI	9
VIII. Tolesnė veikla	10

I. Įvadas

Remdamasi Hagos programa dėl „Laisvės, saugumo ir teisingumo stiprinimo Europos Sąjungoje“¹, 2005 m. birželio 16–17 d. posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba pareiškė:

„Kadangi laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės matmens svarba vis didėja, [Hagos programą įgyvendinantis veiksmų planas] metų pabaigoje bus papildytas Generalinio Sekretoriaus/Aukštojo atstovo ir Komisijos pasiūlymu paremta ir Tarybos patvirtinta strategija“.

Pagrindinių laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės vertybių nustatymas yra būtinas vidinio ES saugumo užtikrinimui. Grėsmės, kaip antai terorizmas, organizuotas nusikalstamumas ir prekyba narkotikais taip pat susiformuoja už ES ribų. Todėl itin svarbu, kad ES parengtų bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis strategiją.

Šiame komunikate išdėstomi pagrindiniai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės uždaviniai, nustatomi ES išorės veiksmų šioje srityje tikslai, nustatomos pasauliniu mastu spręstinos problemos, ES turimos priemonės ir tinkamų veiksmų parinkimo principai, išdėstomas galimas strategijos taikymas geografinėse vietovėse ir pateikiamos rekomendacijos strategijos įgyvendinimui palengvinti.

II. UŽDAVINIAI

2000 m. birželio mėn. Feiroje posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba priėmė prioritetų, tikslų ir priemonių programą teisingumo, laisvės ir saugumo (TLS) politikos išorės matmeniui parengti. Praėjus penkeriems metams, jau parengti daug trečiųjų šalių ir regionų įtraukiantys išorės veiksmai, kurie padeda stiprinti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę.

Nuo 2000 m. ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės politika smarkiai patobulėjo ir siekia atsižvelgti į Europos piliečiams susirūpinimą keliančius klausimus ir poreikius. Todėl priėmus teisės aktus dėl migracijos ir prieglobsčio suteikimo, sienų valdymo ir vizų, kovos su organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu, narkotikais, teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo, korupcijos, duomenų apsaugos, policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamųjų ir civilinių bylų srityje, *acquis* buvo smarkiai patobulintas. Šis *acquis* – platus bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis pagrindas.

Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės matmuo yra plėtojamas, siekiant spręsti šiuos pagrindinius išorės uždavinius:

- 2001 m. rugsėjo 11 d., 2004 m. kovo 11 d. ir 2005 m. liepos 7 d. teroristų išpuoliai padidino tarptautinės bendruomenės kovos su terorizmu ryžtą, kuri rodo 2005 m. liepos 13 d. ES sprendimas pagreitinti Kovos su terorizmu veiksmų plano² įgyvendinimą. ES siekia bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis, regioninėmis ir tarptautinėmis organizacijomis kovojant su terorizmu.
- Vis sudėtingesniu tampa organizuotas nusikalstamumas, taip pat pinigų plovimas ir kiti finansiniai nusikaltimai, tarpvalstybinė prekyba narkotikais, žmonėmis ir ginklais gali būti sustabdyta tik esant geresniam teisėsaugos ir teisminių institucijų bendradarbiavimui pačioje

¹ Priėmė 2004 m. lapkričio 4–5 d. posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba.

² 2005 m. liepos 13 d. Tarybos sprendimas.

ES ir už jos ribų, bei teikiant paramą gebėjimų didinimui trečiosiose šalyse.

- Neteisėta migracija ir toliau vyks, todėl ES turės parengti visa apimančią strategiją. Strategija turės spręsti ne tik migrantų priėmimo ir integravimo klausimus, bet ir sutelkti dėmesį į pagrindines migracijos priežastis ir jos poveikį kilmės ir tranzito šalims.
- Teisminių ir teisėsaugos institucijų trūkumu silpnose valstybėse ir probleminiuose regionuose visame pasaulyje gali pasinaudoti nusikalstamos grupuotės. ES remia silpnų teisėsaugos institucijų reformavimą ir tinkamai veikiančių institucijų kūrimą kai kuriose trečiosiose šalyse.
- Tarpvalstybinių sandorių vis labiau pasauline tampa ekonomikoje teisinio aiškumo ir nuspėjamumo būtinybė. Šie išspręsti uždaviniai gali pagerinti verslo ir piliečių padėtį Europoje ir labai pagerinti vaikų apsaugą visame pasaulyje.

III. TIKSLAI

Šiuo komunikatu siekiama parodyti **kaip teisingumo ir vidaus reikalų išorės matmuo padeda kurti vidinę laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę ir tuo pačiu remia ES išorės santykių politinius tikslus**, taip pat laisvės, saugumo ir teisingumo vertybių skleidimą ir skatinimą trečiosiose šalyse. Nors esama ES laisvės, teisingumo ir saugumo politikos išorės aspektus apimančių priemonių, ES, remdamasi apibrėžtais principais ir gairėmis, pirmą kartą jas įtraukia į strategiją. Ši strategija turi būti neatskiriama ES išorės santykių politikos dalis, bet ji taip pat turėtų įtvirtinti ir teisingumo, laisvės ir saugumo aspektus. Tik laikydamasi aiškiai apibrėžtų principų ir prioritetų ir nuosekliai siekdama toliau išvardintų tikslų, ES gali veiksmingai padėti trečiosioms šalims spręsti kylančius uždavinius ir taip pateisinti jų lūkesčius.

Laisvės, saugumo ir teisingumo klausimai – tarptautinio stabilumo ir saugumo pačioje ES ir už jos ribų užtikrinimo pagrindas. Laisvo judėjimo ES skatinimas, atviresnės sienos ir išaugusi visuotinė migracija atvėrė naują tarptautinio bendradarbiavimo matmenį. Veiksmingas sienų valdymas yra būtinas kovojant su grėsmėmis, kaip antai terorizmas ir organizuotas nusikalstamumas, ir tuo pačiu padeda palaikyti gerus santykius su kaimyninėmis šalimis. Nepriklausomos ir veiksmingos teisminės institucijos yra būtinos teisinės valstybės ir žmogaus teisių apsaugos užtikrinimui; teisminių institucijų bendradarbiavimas yra nepaprastai svarbus tarptautiniams verslo sandoriams palengvinti ir užtikrinti, kad nusikalstama veikla įtariamai asmenys neišvengtų teisingumo. Veiksmingos prieglobsčio suteikimo sistemos yra būtinos užtikrinti pabėgėlių apsaugą bet kurioje pasaulio dalyje. Veiksmingai ir produktyviai dirbančios policijos pajėgos, galinčios bendradarbiauti su kolegomis kitose šalyse, yra būtinos kovojant su visomis terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo formomis ir kasdien užtikrinant piliečių saugumą. Šiems tikslams pasiekti būtinas sunkus darbas, laikas ir bendros Komisijos ir Tarybos pastangos. Svarbu, kad ES parengtų iniciatyvų ir pasiūlytų sprendimų spręsti nuolat didėjančiam uždavinių skaičiui šioje srityje.

Bendradarbiaujant laisvės, saugumo ir teisingumo srityje, teisinės valstybės skatinimas už ES ribų yra būtinas stiprinant vidinę laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę. Pripažįstama, kad vidiniai ir išoriniai ES saugumo aspektai yra glaudžiai susiję. Bendromis vertybėmis, kaip antai geru valdymu, demokratija, teisinės valstybės principu ir pagarba žmogaus teisėms paremtos valstybės galės veiksmingiau užkirsti kelią vidinėms savo saugumo grėsmėms, be to, turės daugiau gebėjimų ir ryžto bendradarbiauti kovojant su bendromis tarptautinėmis grėsmėmis. Be

to, šiuos principus tarptautinė bendruomenė laiko ypatingai svarbiais veiksniais siekiant Tūkstantmečio plėtros tikslų. Vystymasis, saugumas ir žmogaus teisės skatina vienas kitą, teisinės valstybės stiprinimas – tiek pačioje ES, tiek už jos ribų – nėra vien tik siektinas tikslas, bet yra svarbus veiksnys siekiant tvarios plėtros ir turi būti skatinimas išorinių veiksnių.

ES parengė visa apimančius pagrindus savo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei reguliuoti. Nors erdvės struktūra smarkiai skiriasi įvairiose valstybėse, laisvės, saugumo ir teisingumo erdve trečiosios šalys gali remtis kaip modeliu. Išorės politika yra nepaprastai svarbi skatinant saugumą ir stabilumą kitose šalyse. Plėtra reiškia *acquis* perkėlimą bei institucijų reformavimą šalyse kandidatėse ir būsimose šalyse kandidatėse. Teisminių ir policijos institucijų stiprinimas padeda įtvirtinti teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms šalyse kandidatėse. Be to, bendradarbiavimas šioje srityje su Europos kaimynystės politikos partneriais taip pat paremtas šiais aspektais.

ES gali nuveikti dar daugiau stiprindama gebėjimus bei bendradarbiavimą visame pasaulyje. Staigių rezultatų nereikia tikėtis; teisinės sistemos reformavimas ar veiksmingos prieglobsčio suteikimo sistemos sukūrimas trunka kelerius metus, ne mėnesius. Tačiau problemos, su kuriomis susiduria ES, jos kaimynai ir kitos šalys visame pasaulyje, yra panašios. ES patirtis ir sėkmingai nuveikti darbai tokiose srityse, kaip antai sienų valdymas, migracijos valdymas ir kova su organizuotu nusikalstamumu, su panašiomis problemomis susiduriančioms trečiosioms šalims yra naudingas atskaitos taškas.

ES turėtų ir toliau skatinti regioninį bendradarbiavimą. Tarpvalstybiniai uždaviniai, kaip antai migracija, sienų kontrolė ir organizuotas nusikalstamumas, dažniausiai gali būti veiksmingai sprendžiami imantis bendrų veiksnių regioniniame lygmenyje. Remdamasi savo patirtimi ir atsižvelgdama į atitinkamų regionų problemas, ES turėtų skatinti regioninį dialogą ir bendradarbiavimą saugumo, laisvės ir teisingumo klausimais Rytų Europoje, Artimuosiuose Rytuose arba Afrikos Sąjungoje.

Daugiašaliame lygmenyje per pastaruosius metus buvo priimta svarbių tarptautinių teisės aktų, nustatančių naujas normas (pvz., JT Konvencija dėl tarpvalstybinio organizuoto nusikalstamumo ir jos protokolai, JT Konvencija dėl kovos su korupcija), bei skiriamas ypatingas dėmesys tarptautinių standartų nustatymui, kaip antai Finansinių veiksnių darbo grupės (FATF) Rekomendacijos dėl kovos su pinigų plovimu. ES yra pasirengusi remti daugiašales strategijas šios politikos stiprinimui, kad būtų sustiprintas jos vaidmuo tarptautinėse organizacijose ir skatinamas tolesnis tarptautinių dokumentų rengimas.

Iš tiesų bendradarbiavimo stiprinimas ir parama gebėjimų stiprinimui trečiosiose šalyse jau duoda rezultatų. Glaudžiai bendradarbiaujant su Turkijos valdžios institucijomis pastaruoju metu buvo sulaikyti rekordiniai narkotikų kiekiai vykdant kontroliuojamuosius gabenimus ES. ES bendradarbiauja su Maroku stiprinant sienų valdymą ir pradeda vykdyti dvynių projektus pinigų plovimo ir prekybos žmonėmis srityse. Sienų valdymo misija pradės darbą gruodžio mėn. ir padės Ukrainos ir Moldovos valdžios institucijoms kovoti su kontrabanda ir neteisėta prekyba, vykstančia per šalių bendrą sieną. Netrukus su Rusija bus pasirašyti supaprastintos vizų tvarkos ir readmisijos susitarimai, padėsiantys sumažinti biurokratinės kliūtis teisėtiems keliautojams ir pagreitinti neteisėtų migrantų deportavimą. Šie veiksmai jau duoda apčiuopiamų rezultatų asmenims tiek ES, tiek už jos ribų; šios strategijos patvirtinimas leis ES sustiprinti pastangas šioje srityje.

IV. PROBLEMOS

Keletas **politinių prioritetų** yra išdėstyti Hagos programoje ir jos Veiksmų plane³, kurie yra santykių su trečiosiomis šalimis pagrindas, o teminiai prioritetai yra išdėstyti specialiose strategijose ir Veiksmų planuose (pvz., ES Veiksmų planas dėl kovos su terorizmu⁴; Strateginė kovos su organizuotu nusikalstamumu koncepcija⁵).

- **Žmogaus teisės:** skatinti žmogaus teises trečiosiose šalyse laikantis tarptautinių standartų ir užtikrinti, kad žmogaus teisės būtų teisėsaugos politikos esmė; teikti pagalbą nepriklausomų ir nešališkų teisminių institucijų, gebančių užtikrinti žmogaus teises ir teisinę valstybę, rengimui ir paruošimui.
- **Institucijų ir gero valdymo stiprinimas:** stiprinti teisėsaugos institucijas ir jų gebėjimą bendradarbiauti tarptautiniu mastu; stiprinti kovą su korupcija; skatinti skaidrumą, atskaitomybę ir patikimą vyriausybės institucijų valdymą.
- **Migracija, prieglobsčio suteikimas ir sienų valdymas:** gerinti trečiųjų šalių migracijos valdymo ir pabėgėlių apsaugos gebėjimus laikantis tarptautinės teisės; teikti paramą trečiųjų šalių sienų valdymo veiklos pajėgumui; didinti dokumentų apsaugą; užkirsti kelią neteisėtai migracijai; skatinti migracijos ir vystymosi sąveiką; suteikti pabėgėliams ilgalaikius problemų sprendimus; užtikrinti neteisėtų migrantų sugrįžimą.
- **Kova su terorizmu:** teikti paramą trečiųjų šalių institucijų stiprinimui ir tarptautinių dokumentų įgyvendinimui; bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis sprendžiant teroristų verbavimo ir finansavimo problemas; toliau remti pagrindinį JT vaidmenį; plėtoti santykius su JAV stiprinant bendradarbiavimą.
- **Organizuotas nusikalstamumas, taip pat prekyba žmonėmis, žmogaus organais, narkotikais, padirbinėjimas, ekonominiai ir finansiniai nusikaltimai bei elektroniniai nusikaltimai:** teikti paramą institucijų gebėjimų ugdymui ir plėtoti operatyvų bendradarbiavimą.

V. PRINCIPAI

Būtina numatyti principus, kuriais remiantis būtų vystoma politika trečiųjų šalių atžvilgiu:

- **Geografinis prioritetų nustatymas:** būtina numatyti ES plėtos, vystymosi ir išorės santykių politikos prioritetus, atspindinčius ypatingus santykius su trečiosiomis šalimis arba regionais. Siekiant šio tikslo, prioritetinėms šalims, kaip antai šalims kandidatėms arba kaimyninėms šalims bus rengiama visa apimanti politika, aprėpianti visus teisingumo, laisvės ir saugumo aspektus, o bendradarbiaujant su kitomis šalimis daugiausia dėmesio bus skiriama konkrečioms klausimams.
- **Diferencijavimas:** negali būti vienos, visiems tinkančios strategijos. Būtina individuali strategija, pritaikyta kiekvienos šalies ar regiono konkrečiai padėčiai.

³ 2005 m. birželio 10 d. KOM (2005)184.

⁴ 2004 m. birželio mėn. priėmė Europos Vadovų Taryba.

⁵ 2005 m. birželio 2 d. KOM (2005)232.

- **Lankstumas:** programos turi išlikti gana lanksčios, kad krizės metu ar pasikeitus aplinkybėms ES galėtų sparčiai reaguoti į naujus prioritetus.
- **Bendras visų ramsčių koordinavimas:** su laisve, saugumu ir teisingumu susiję išorės veiksmai yra būdingi visiems ramsčiams, ne tik Bendrijos kompetencijos srityse, bet ir BUSP ar policijos ir teismo bendradarbiavimo srityje, todėl būtinas glaudus Tarybos ir Komisijos veiksmų koordinavimas, kad būtų užtikrinta ES išorės veiksmų darna. Bendrijos kompetencijos turi būti išlaikytos derybų su trečiosiomis šalimis srityje.
- **Partnerystė:** laikantis pagrindinių ES plėtros, išorės santykių ir vystymosi politikos principų, bendradarbiavimas laisvės, saugumo ir teisingumo srityje turi būti plėtojamas palaikant glaudžius ryšius su trečiosiomis šalimis, gerbiant nuosavybės principą.
- **Išorės veiksmų svarba:** turi būti aiškus ryšis tarp vidinių veiksmų, orientuotų į laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimą ir šį procesą skatinančių išorės veiksmų, visiškai suderintų su politikos darna, kaip patvirtino Europos Vadovų Taryba 2005 m. birželio mėn.
- **Pridėtinė vertė:** reguliarius valstybių narių ir Komisijos keitimasis informacija apie veiksmus trečiojoje šalyje yra būtinas norint išvengti pasikartojančių veiksmų ar dubliavimo ir užtikrinti veiksmų papildomumą.
- **Lyginamoji analizė:** visi veiksmai turi turėti vertinimo mechanizmus trečiojoje šalyje pasiektai pažangai ir veiksmų svarbai ES išorės santykių tikslams vertinti.

VI. POLITIKOS PRIEMONĖS

Įvairios ES priemonės suteikia galimybę ES pritaikyti išorės bendradarbiavimą kiekvienos šalies situacijai. Bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis būtina nuosekliai ir koordinuotai remtis išvystytomis priemonėmis.

(1) Dvišaliai susitarimai

Asociacijos ar partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimai, taip pat laisvės, saugumo ir teisingumo klausimų nuostatos; readmisijos sutartys; susitarimai dėl supaprastintos vizų tvarkos; savitarpio teisinės pagalbos ir ekstradicijos susitarimai.

Kai kurioms šalims susitarimai dėl supaprastintos vizų tvarkos yra labai svarbūs. Readmisijos politikos srityje rengiama strategija.

(2) Plėtros ir pasirengimo narystei procesai

Kroatijos ir Turkijos stojimo į ES procesas, Stabilizacijos ir asociacijos procesas su Vakarų Balkanais apima teisingumo, laisvės ir saugumo prioritetus.

(3) Europos kaimynystės politikos veiksmų planai

Veiksmų planai, į kuriuos įtrauktos teisingumo, laisvės ir saugumo nuostatos, buvo sudaryti su Ukraina, Moldova, Maroku, Tunisu, Izraeliu, Jordanija bei Palestinos savivalda ir yra rengiami Egiptui, Libanui, Armėnijai, Azerbaidžanui ir Gruzijai.

(4) Regionų bendradarbiavimas

Regioninės organizacijos, kaip antai Baltijos jūros darbo grupė, Azijos–Europos susitikimai (ASEM) ir *Euro-Med* procesas suburia svarbius dalyvius bendrų problemų teisingumo, laisvės ir saugumo srityje sprendimui.

(5) Individualūs susitarimai

Bendradarbiaujant su JAV, teisingumo, laisvės ir saugumo klausimai yra įtraukti į Naują transatlantinę darbotvarkę bei specialiame formate svarstomi ministrų lygmeniu palaikant Politikos dialogą dėl sienų ir transporto saugumo. Šie klausimai yra aptariami su Kanada, Australija, Japonija ir Kinija palaikant horizontalų dialogą. Vyksta teisingumo, laisvės ir saugumo ministrų susitikimai su Rusija (Nuolatinės partnerystės taryba), Ukraina ir Vakarų Balkanų Forumu.

(6) Operatyvinis bendradarbiavimas

Europolas, Eurojustas, Europos policijos koledžas ir Sienų agentūra rengia arba ateityje rengs sutartis ir darbo tvarkos susitarimus su partneriais trečiosiose šalyse. Valstybėse narėse sukurti ryšių palaikymo pareigūnų tinklai kuriami ir kai kuriose trečiosiose šalyse.

(7) Institucijų kūrimas ir giminiavimasis

Institucijų kūrimas ir įgyvendinimo gebėjimų stiprinimas trečiosiose šalyse yra svarbiausia veikla. Valstybių narių institucijų ir partnerių institucijų trečiosiose šalyse giminiavimasis yra itin naudingas mechanizmas gebėjimams didinti, o specialistų misijos gali suteikti žinių konkrečiose srityse.

(8) Vystymosi politika

Vystymasis yra veiksmingas ilgalaikis sprendimas klausimams teisingumo, laisvės ir saugumo srityje. Komisijos naujos ES vystymosi politikos pasiūlyme valdymas ir žmogaus teisės yra laikomos papildomais tikslais siekiant pagrindinio tikslo – skurdo sumažinimo⁶.

(9) Išorės pagalbos programos

Teisingumo, laisvės ir saugumo srities projektai yra finansuojami pagal išorės santykių pagalbos programas (pvz., *CARDS*, *TACIS*, ir *MEDA*). Pagal naująsias finansines perspektyvas, į siūlomas išorės santykių priemones įtraukiamos atitinkamos šių veiksmų nuostatos. Komisija pasiūlė teminę migracijos ir prieglobsčio suteikimo programą kaip dabartinės *AENEAS* programos, teikiančios pagalbos migracijos valdymui, tęsinį⁷.

(10) Tarptautinės organizacijos

EB ir valstybės narės yra pagrindinės dalyvės tarptautinėse organizacijose (pvz., JT Vyriausiasis pabėgėlių komisaras, Jungtinių Tautų narkotikų ir nusikaltimų prevencijos biuras, Europos Taryba, Finansinių veiksmų darbo grupė (FAFT), UNIDROIT, Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisija (UNCITRAL), Hagos tarptautinė privatinės teisės konferencija), kurios skatina bendras vertybes ir prioritetus. ES skatina trečiąsias šalis ratifikuoti ir įgyvendinti tarptautines konvencijas, kurios tampa kertiniu akmeniu plėtojant

⁶ 2005 m. liepos 13 d. KOM (2005) 311.

⁷ 2005 m. rugpjūčio 3 d. KOM (2005) 324.

tarptautinį bendradarbiavimą.

(11) Priežiūra

Vertinimo mechanizmai turėtų būti pritaikyti reaguoti į besikeičiančias situacijas. Dabartiniai pavyzdžiai – Europos partnerystė Vakarų Balkanams, Kovos su organizuotu nusikalstamumu veiksmų planas su Rusija, ES ir Ukrainos Teisingumo ir vidaus reikalų veiksmų planas, trečiųjų šalių kovos su neteisėta migracija priežiūros ir vertinimo mechanizmas, pakomitečiai ir specialistų misijos.

VII. TOLESNIŲ VEIKSMŲ GEOGRAFINIAI PAVYZDŽIAI

Parengti ES laisvės, saugumo ir teisingumo politikos išorinius aspektus apimančios strategijos pagrindiniai principai, ypač susiję su kaimyninėmis šalimis, kurios yra svarbiausios glaudaus bendradarbiavimo partnerės. Į bendradarbiavimą šiais klausimais sparčiai įtraukiamos kitos trečiosios šalys, taip pat Indija ir Kinija, bei besivystančios šalys.

Su JAV plėtojama tvirta bendromis vertybėmis pagrįsta **partnerystė saugumo klausimais**, po 2001 m. rugsėjo 11 d. sutelkianti dėmesį į kovą su terorizmu. Bendradarbiavimą šioje srityje papildė savitarpio teisinė pagalba ir ekstradicijos susitarimai, o transatlantiniai santykiai teisingumo, laisvės ir saugumo srityje yra puikūs dėl bendro intereso spręsti naujus uždavinius. Kadangi šis matmuo yra ganėtinai naujas, ES būtina apibrėžti savo saugumo interesus, grindžiamus savitarpiškimu, ir aktyviai skatinti savo politikos tikslus, kaip antai **taikyti Vizų atsisakymo programą visoms valstybėms narėms**. Būtinybė **dirbti išvien siekiant sienų apsaugos ir teisėsaugos bendradarbiavimo atveria naujas galimybes ES ir JAV bendradarbiavimui** siekiant spręsti saugumo problemas.

Aktyvaus bendradarbiavimo su **Vakarų Balkanų šalimis** tikslas yra **sustiprinti stabilumą** regione, atsižvelgiant į šalių ateities perspektyvą Europoje. Vykstant stabilizavimo ir vienijimo procesui, ES teikia pagalbą Vakarų Balkanų šalims įgyvendindama *CARDS* programą, padedančią siekti rezultatų šiose keturiuose prioritetinėse srityse: policija ir organizuotas nusikalstamumas, integruotas sienų valdymas, teisminė reforma ir prieglobsčio suteikimas bei migracija. Pažanga sudarant readmisijos ir supaprastintos vizų tvarkos susitarimus rodys abipusį įsipareigojimą toliau bendradarbiauti.

Bendradarbiavimas taip pat plėtojamas sprendžiant konkrečias problemas, kaip antai organizuotą nusikalstamumą, plėtojant regioninį prokurorų bendradarbiavimą kovojant su pinigų plovimu. Kitos priemonės teikia paramą pagrindinių kiekvienos šalies gebėjimų vystymui, taip pat finansinės žvalgybos skyrių ir specializuotų prokurorų ir teisėjų komandų, sprendžiančių su organizuotu nusikalstamumu susijusius klausimus, kūrimui. **Tolesnis bendradarbiavimas su Europolu, Eurojustu, Regioniniu kovos su tarpvalstybiniu nusikalstamumu centru ir Ryšių palaikymo pareigūnų tinklu padės ES naudingiau panaudoti policijos ir baudžiamosios teisės sistemos bendradarbiavimo priemones kovojant su organizuotu nusikalstamumu Vakarų Balkanuose.**

Bendradarbiaujant su **Rusija**, teisingumo, laisvės ir saugumo klausimai yra **strateginės partnerystės** pagrindas, atspindintis **plačioje Bendroje laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje**, kuri **privalo būti veiksmingai įgyvendinta** prioritetinėse srityse, kaip antai teisinė valstybė, kova su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, taip pat pinigų plovimu, korupcija ir prekyba žmonėmis ir narkotikais, kova su vaikų pornografija internete, duomenų apsauga,

dokumentų apsauga, sienų demarkacija ir valdymas. Ne tik platus dialogas daugelyje lygmenų, bet ir Europolo ir Rusijos susitarimas, Kovos su organizuotu nusikalstamumu veiksmų planas, kontaktai su Eurojustu ir ryšių palaikymo pareigūnų tinklu yra naudingas glaudžių darbo ryšių palaikymo pagrindas. **Readmisijos sutarčių ir supaprastintos vizų tvarkos susitarimų u žbaigimas rodo ryžtą toliau bendradarbiauti** ir tuo pačiu bus naudingas diskusijoms dėl ilgalaikės bevizio režimo perspektyvos.

Gladius bendradarbiavimas su **Ukraina** grindžiamas **stabilumo** įtvirtinimu išsiplėtusios ES kaimyninėse šalyse ir reformų skatinimu. Įgyvendinant Europos kaimynystės politiką ir greitu laiku papildytą ES ir Ukrainos Teisingumo ir vidaus reikalų veiksmų planą, ES skatina gebėjimų stiprinimą, kaip antai esmines teisminės sistemos reformas, sienų valdymo ir prieglobsčio suteikimo sistemos, atitinkančios Europos standartus, rengimą. Institucijų reformos pavyzdys – Komisijos pagalba stiprinant Ukrainos finansinės žvalgybos skyriaus gebėjimus padėjo išbraukti Ukrainą iš Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF) pinigų plovimo „juodųjų sąrašų“. **Planuojamos derybos dėl susitarimo su Eurojustu. Vyksta readmisijos sutarties derybos, o netrukus turėtų prasidėti derybos dėl supaprastintos vizų tvarkos.** Prioritetai kasmet per žiūrinių ministrų trejeto lygio susitikimuose, o įgyvendinimas vertinamas rezultatų įvertinimo suvestinėje.

Bendradarbiaujant su **Viduržemio jūros regiono šalimis**, svarbiausi tikslai yra **gero valdymo ir teisinės valstybės stiprinimas bei migracijos valdymo gerinimas ir saugumo didinimas.** Europos kaimynystės politika suteikė naują akstiną bendradarbiavimui šiame regione, jau dalyvaujančiame Barselonos procese. Regioniniame lygmenyje migracijos, policijos ir teismo bendradarbiavimo programa – nemenkas pasiekimas remiant institucinių gebėjimų didinimą ir skatinant pareigūnų bendradarbiavimą, kuris rodo regioninio bendradarbiavimo skatinimo naudą. **Naujos teisingumo, laisvės ir saugumo regioninės programos pradžia bei aukšto lygio dialogo terorizmo tema stiprinimas sutampa su kito Barselonos susitikimo metu pradedama ambicinga darbo programa, kurios tikslas – kurti savitarpio bendradarbiavimo teisingumo, saugumo ir migracijos srityje bei socialinės integracijos erdvę.**

Dvišaliame lygmenyje, *MEDA* programa remia bendradarbiavimo projektus migracijos, teismo ir teisėsaugos institucijų srityje keliose šalyse, taip pat dvynių programas pinigų plovimo srityje Maroke ir teismo institucijų dvynių programas Jordanijoje. Naujų susitarimų įsigaliojimas sukuria palankias sąlygas bendradarbiavimui, į kurią įtraukiama ir kova su terorizmu, organizuotu nusikalstamumu, narkotikais bei vaikų apsauga. **Migracijai ir sienų valdymui skiriamas didžiausias dėmesys, o partnerystės su regiono kilmės ir tranzito šalimis turi būti stiprinamos. Būtina tolesnė pažanga rengiant readmisijos sutartis ir reikia imtis pastangų su Libija užmegzti dialogą migracijos tema.**

VIII. Tolesnė veikla

Išsamios laisvės, saugumo ir teisingumo strategijos išorės matmens tikslai yra šie: pirma, padėti sukurti vidaus saugumo, laisvės ir teisingumo erdvę kuriant saugią išorinę aplinką, antra, siekti ES išorės santykių tikslų skatinant teisinę valstybę, demokratijos vertybes ir patikimas institucijas.

Bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis sritys aiškiai išdėstytos Hagos programoje ir jos veiksmų plane. ES gali pasinaudoti įvairiomis įgyvendinimo priemonėmis, kurios bus taikomos atsižvelgiant į šalių partnerių konkrečius poreikius.

Teisinės valstybės už ES ribų skatinimas yra ypač svarbus užtikrinant vidaus ir tarptautinį saugumą, stabilumą ir vystymąsi. Teisingumo, laisvės ir saugumo politikos išorės matmuo negali būti laikomas savarankiška politikos sritimi, bet turi būti ES išorės politikos veiksmų dalis.

Reikėtų imtis keleto veiksmų strategijos įgyvendinimui palengvinti.

Prioritetų nustatymas ir įgyvendinimo priežiūra

- Komisija turėtų nustatyti prioritetus ir apibrėžti tinkamą veiksmų eigą savo atsakomybės srityje.
- Siekiant palengvinti nustatytų tikslų ir prioritetų praktinių rezultatų stebėjimą, Komisija turėtų užparengti konsoliduotą peržiūrą ir nuolat stebėti įgyvendinimą.
- Kadangi laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės matmuo tampa vis svarbesnis ir reikšmingesnis santykiuose su trečiosiomis šalimis, Taryba turėtų reguliariai peržiūrėti pasiektą pažangą ir nustatytus prioritetus.

Veiksmingumas ir darna

- Būtina pagerinti geografinių Tarybos darbo grupių ir teisingumo, laisvės ir saugumo reikalų darbo grupių bendradarbiavimą. Nuolatinį atstovų komiteto (COREPER) darbas koordinuojant veiksmus šioje srityje yra labai svarbus.
- ES išorės veiksmų darna: geresnis koordinavimas yra būtinas užtikrinti skirtingų politikos ir priemonių darną ir veiksmingumą ES lygmenyje, atsižvelgiant į Komisijos kompetenciją. Taip pat būtina įtraukti ir valstybes nares.
- Greitas atsakas: be ilgalaikės pagalbos institucijų stiprinimui, ES būtina vystyti savo gebėjimus greitai reaguoti į netikėtus poreikius ar staigias grėsmes. Vis dažniau ES turėtų skatinti savo gebėjimą sparčiai teikti pagalbą įvairiose situacijose.
- Tarptautinės organizacijos: Komisija turi aktyviai dalyvauti tarptautinėse organizacijose ir, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, skatinti naujų priemonių rengimą. Būtina imtis tinkamų priemonių užtikrinti ES veiklos matomumą tarptautinėse organizacijose.
- Regioninis bendradarbiavimas: Komisija turi dėti daugiau pastangų remiant regioninį bendradarbiavimą teisingumo, laisvės ir saugumo klausimais, teikiant paramą veikiantiems organams, pavyzdžiui, Afrikos Sąjungai, ir skatinti naujas iniciatyvas tose srityse, kuriose regioninis bendradarbiavimas yra silpnas, kaip antai Artimuosiuose Rytuose ar Rytų Europoje.